

Magdalena Płotka

Sprawozdanie z wizyty historyków filozofii na Uniwersytecie Gdańskim w ramach projektu badawczego pt. "Historia filozofii jako problem filozoficzny"

Rocznik Tomistyczny 2, 249-250

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z wizyty historyków filozofii na Uniwersytecie Gdańskim w ramach projektu badawczego pt. „Historia filozofii jako problem filozoficzny”

W dniu 18 kwietnia 2013 roku pracownicy Katedry Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej UKSW – prof. Artur Andrzejuk, ks. dr Adam Filipowicz, dr Michał Zembrzusi oraz dr Magdalena Płotka – wraz z dr Izabellą Andrzejuk (reprezentującą Wyższą Szkołę Komunikowania, Politologii i Stosunków Międzynarodowych w Warszawie) i drem Andrzejem M. Nowikiem (Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej UKSW) byli gośćmi Uniwersytetu Gdańskiego i wygłosili serie wykładów poświęconych metodologii historii filozofii.

Spotkanie w Gdańsku zorganizowane zostało przez prof. dr hab. Sabinę Kruszyńską, która jest kierownikiem projektu „Historia filozofii jako problem filozoficzny” realizowanym od 2009 roku w Instytucie Filozofii UG.

Referat zatytułowany *Gilsonowska metoda historii filozofii*, który zainaugurował spotkanie na UG, wygłosił prof. Artur Andrzejuk. Referat przedstawiał koncepcję historii filozofii jako dyscypliny filozoficznej i jednocześnie przedstawiał program badań realizowany przez uczestników projektu. W pierwszej kolejności prof. Andrzejuk przedstawił Gilsonowską koncepcję historii filozofii oraz wskazał na nią jako podstawę metodologii. Następnie scharak-

teryzował różne etapy pracy historyka filozofii i jego warsztatu: omówił zarówno propozycje samego Étienne Gilsona, jak i modyfikacje tej propozycji wprowadzone przez Stefana Swieżawskiego oraz Mieczysława Gogacza. Referat kończył się wnioskiem, który stwierdzał współwystępowanie i zależność poszczególnych etapów pracy historyka filozofii: pracy edytorskiej, badań nad historią tekstów, badań nad historią filozofów, które prowadzą do badania historii samych problemów filozoficznych. Andrzejuk dodatkowo wskazał pewne implikacje praktyczne tak rozumianej metodologii uprawiania historii filozofii, mianowicie w obręb kompetencji historyka filozofii wchodzi, prócz kompe-

tencji technicznych (językowych, edytorskich), również historyczne oraz przede wszystkim filozoficzne.

Referat prof. Andrzejuka wprowadzał w program badań realizowanych w ramach projektów historyków filozofii UKSW, natomiast kolejny referat – *Metoda analizy średniowiecznego tekstu filozoficznego na przykładzie fragmentu Komentarza św. Tomasza z Akwinu do „Etyki nikomachejskiej” Arystotelesa* wygłoszony przez dr Izabellę Andrzejuk – pokazywał praktyczną realizację metodologicznych postulatów Gilsona. Prelegentka na przykładzie historycznego źródła pokazała, w jaki sposób należy stosować reguły analizy tekstu filozoficznego. Opracowane przez Mieczysława Gogacza reguły analizy historycznych tekstów filozoficznych pozwalają na bardzo gruntowne i szczegółowe – zarówno pod względem historycznego kontekstu powstania źródła, jak i filozoficznego „ładunku” w nim zawartego – przebadanie tekstu, co wydaje się szczególnie pomocnym narzędziem warsztatu historyka filozofii.

Jako trzeci głos zabrał dr Michał Zembrzuski, który w referacie *Pamięć i przypominanie jako sposoby odnoszenia się do przeszłości a historia filozofii* poruszył filozoficzne zagadnienie odnoszenia się do przeszłości w kontekście badań nad historią filozofii. Referat dra Zembrzuskiego kończył pierwszą część spotkania, po której nastąpiła przerwa obiadowa.

Po przerwie referat wygłosiła dr Magdalena Płotka. Jej badania przedstawione w referacie *Metody historii filozofii a badania nad źródłami paleograficznymi* skupiają się przede wszystkim na meto-

dologii i dydaktyce paleografii w kontekście Gilsonowskiej koncepcji historii filozofii. Referat starał się ukazać wieloetapowość drogi od paleografii do filozofii. Pierwszym krokiem jest w tym ujęciu wprowadzenie w teoretyczne podstawy paleografii, następnie student uczy się praktycznej sztuki czytania rękopiśmiennych materiałów źródłowych. Na tym jednak nauka się nie kończy, ponieważ kolejnym etapem nauczania jest przekład tekstu z języka oryginalnego (najczęściej łaciny średniowiecznej, na tym etapie najbardziej przydają się wiadomości z zakresu edycji tekstu), a następnie analiza filozoficzna treści tekstu. Po przeprowadzeniu analizy filozoficznej dyskutowanych w tekście problemów pracę filozofa-paleografa można uznać za zakończoną.

Ostatnie dwa referaty wygłosili kolejno dr Andrzej M. Nowik (*Tomistyczne ujęcie metodologii historii filozofii*) oraz ks. dr Adam Filipowicz (*Problem filozoficznie ważny na podstawie „De Alexandri Magni fortuna aut virtute” Plutarcha z Cheroni*).

Szczególne zainteresowanie ze strony organizatorów spotkania wzbudziła teza Gilsona stwierdzająca, że metafizyka jest ostateczną podstawą decydującą o charakterze danej filozofii oraz że stanowi ona kryterium uznania poszczególnych historycznych koncepcji za „filozoficzne”. Temu to zagadnieniu poświęcono najwięcej czasu w dyskusji z prof. Sabiną Kruszyńską oraz innymi uczestnikami gdańskiego projektu metodologicznego. Pomimo różnic w zajmowanych stanowiskach spotkanie na UG było owocne.